

Workshop: Narativy a praxe terénního výzkumu

17. ledna 2018, 15.00, Ústav mezinárodních vztahů

Terénní výzkum se stal všeobecně uznávanou součástí praxe většiny sociálních věd. Již nejen antropologové a sociologové, ale stále častěji i politologové ve své vědecké práci spoléhají na data generovaná prostřednictvím rozhovorů či různých forem zúčastněného pozorování. To často předpokládá dlouhodobější pobyt v 'terénu' či alespoň v místech rozhovorů, stejně jako potýkání se s celou řadou předem neočekávaných komplikací a zážitků. Pokud ovšem jako akademici o terénním výzkumu hovoříme, často se omezuje na popis metodologie sběru dat, tedy výběr respondentů, způsoby jejich nacházení a oslovení, a následného propojení empirických poznatků s výzkumným rámcem.

Co ale z diskuze mizí, je každodenní praxe práce v 'terénu' a její dopady na nás samotné. Jaká témata (raději) pomíjíme, když o něm zpětně mluvíme a píšeme? Jaký je obraz profesionálního výzkumu, jak se vytváří a jaké bariéry klade před badatele vstupující do pole? Jaké důsledky má upozadění těchto zdánlivě vedlejších otázek na nás osobně, na naši práci a na vědění, které je tvořeno a legitimizováno pomocí takto získaných dat?

Cítíme, že nejen v českém akademickém prostředí akutně chybí otevřená debata o osobních prožitcích a nejistotách, které s sebou tento typ výzkumné práce přináší. Cílem workshopu je nejen otevírání těchto otázek napříč vědeckými disciplínami a výzkumnými terény, ale i sdílení přístupů k vyrovnání se s možnými problémy, osobně i v rámci naší vědecké práce. Jako zvláště důležité vnímáme otevření těchto témat směrem k doktorským studentům, které jejich první výjezdy teprve čekají, nebo je právě reflektují.

Navrhované okruhy k diskuzi

- Odloučení, nejistoty, konfrontace s novými podněty a jejich dopad na psychiku a sebechápání výzkumníka/ice
- První setkání s terénem a nesoulad původních představ a konceptů s vnímanou situací v terénu a její chaotičností
- Představy a narativy ideálního profesionálního terénního výzkumu: jak jsou vytvářeny a jaké jsou jejich dopady na výzkumníka/ici a její/jeho pocity selhávání
- Strategie vyrovnávání se se stresem, selháními a cizostí zkoumaného terénu. Náhoda, nepředvídatelnost a improvizace jako běžné součásti práce v terénu?
- Jak na pole zpětně vzpomínáme a jaký jeho obraz šíříme? Terénní výzkum jako profesionální výjezd nebo osobní transformační zážitek? Lze mezi těmito póly najít rovnováhu? Je terénní výzkum zábavou a vzrušením, nebo je poznamenán také stresem, nudou a osamělostí?
- Genderová stránka výzkumu v terénu: role, interakce s respondenty a fungování v poli
- Politická ekonomie získávání přístupu do terénu: 'gatekeepers' a 'fixers'
- Etika vztahu s respondenty a využívání znalosti získané jejich prostřednictvím

- Pole, výzkumníkově bezpečí a odpovědnost: Heroický výzkumník čelící nebezpečí, aby přinesl nová data, nebo úplné vytěsnění potenciálního nebezpečí opatrnými univerzitami? Existuje něco mezi tím?
- Narativy originality terénního výzkumu či získaného empirického materiálu, jejich vytváření, vymezování a obhajování

Výzva k zasílání abstraktů

Účastníci dostanou úvodní prostor 5-10 minut pro představení vlastního vstupu do diskuze na některé z (nebo kombinaci) volně pojatých témat rozvedených výše. Příspěvky by měly reflektovat vlastní zkušenosti s prací v poli a přístupy k ní. Přijímáme krátké abstrakty, v nichž své téma stručně nastíníte (cca 100-250 slov) a které nám pomohou diskusi strukturovat. **Abstrakty zasílejte do 5.1. na adresu daniel@iir.cz a t.jermanova@warwick.ac.uk.**

Kontakty

Jan Daniel, Ústav mezinárodních vztahů, daniel@iir.cz

Tereza Jermanová, University of Warwick, t.jermanova@warwick.ac.uk

Jakub Záhora, IPS FSV UK, jakub.zahora@fsv.cuni.cz